

Azərbaycanın özü qədər əbədi

Heydər Əliyevin "Dilini-zı itirməyin, dininizi itirməyin, milliyətinizi qoruyun və fəxr edin ki, siz azərbaycanlısınız" fikrinin epiloq kimi seçilməsi təsadüfi deyil. Ümummilli Lider qəbli özünəməxsusluğun qorunması konsepsiyasını üç fundamental tezisdə birləşdirərək milli varlığın strateji əsaslarını müəyyənləşdirir:

- Ana dilinin qorunması;
- Dini və mədəni dəyərlərə hörmət;
- Milli mənsəbiyyətin qorunması.

Dərin elmi-intellektual tərəkəkkürə malik olan dövlət xadimi Heydər Əliyev milli dilin qorunması ideyasını irəli sürərək, əslində, insan cəmiyyətinin və etnosun varlığını şərtləndirən ən mühüm amillərdən birinə, dil faktoruna istinad edirdi. Bu yanaşma məşhur etnoqraf Lev Qumilyovun etnosun davamlılığında dilin aparıcı amil kimi çıxış etməsi prinsipində özünü ehtiva edir. Bu baxımdan, Ümummilli Liderin Azərbaycan dilinin yaşadılması və inkişafı istiqamətində apardığı mübarizənin mahiyyətini anlamaq çətin deyil. Onun "İnkişaf etmiş, zəngin dil mədəniyyətinə malik olan xalq əyləməzdir, ölməzdir, böyük gələcəyə malikdir" fikri həm dilin fəlsəfəsini, həm də onun dövlətçilik üçün strateji əhəmiyyətini açıq şəkildə ifadə edir.

Dil ünsiyyət vasitəsi olmaqla yanaşı, eyni zamanda mədəniyyətin bünövrəsi, ictimai şəüurun daşıyıcısı və dövlətçiliyin əsas sütunlarından biridir. Dil vasitəsilə mədəni normal formalaşır, ictimai münasibətlər tənzimlənir, nəsilərarası təcrübə ötürülür. Ana dilini mənimsəyən hər bir fərd, əslində, onunla birlikdə milli identiklik arxitekturasını, etnosun ümumiləşdirilmiş tarixi yaddaşını və kollektiv dəyərlər sistemini də mənimsəmiş olur. Bu səbəbdən dil yalnız kommunikativ vasitə deyil, həm də şəxsiyyət sosial-mədəni formalaşmasını şərtləndirən, dünyagörüşünün konturlarını müəyyən edən fundamental fəlsəfi kateqoriyadır.

Eyni zamanda dil dövlətçilik fəlsəfəsinin ayrılmaz tərkib hissəsidir. Dövlətin ideoloji və institusional daşıqlarının möhkəmlənməsi, hüquqi-siyasi sistemin legitimliyi, milli birləşin və ictimai həmrəyliyin təmin olunması möhz vahid dil müstəvisində mümkün olur. Dil etnosun özünüdərk və özünüidentifikasiyasının, milli dövlətin isə ideoloji bütövlüyünün əsas komponentidir.

Azərbaycan xalqı tarixin ağır sınaqlarından keçərək dilini, mədəni dəyərlərini və mədəni yaddaşını qoruyub saxlamış bir toplum kimi formalaşmış. Dərin tarixi köklərə malik olan Azərbaycan dili bizim milli varlığımızın və dövlətçiliyimizin təməl daşdır. Möhz buna görə də bu dili qorumaq və yaşatmaq hər bir Azərbaycan vətəndaşı üçün yalnız mədəni məsuliyyət yox, həm də müqəddəs vətəndaşlıq borcudur.

Qürur duyuruq ki, bu gün Azərbaycan dilində danışan 50 milyon dan artıq insan dünya mədəniyyətinin inkişafına böyük şəirlər, yazıçılar, alimlər, filosoflar, dövlət xadimləri və çoxsaylı dahilər bəxş etmiş zəngin bir mədəni-mədəni irsin daşıyıcılarıdır. Bu fakt, əslində, dilin yalnız ünsiyyət vasitəsi olmadığını, həm də bütün mədəni-intellektual irsin fundamental təccəssümü olduğunu bir daha təsdiq edir.

Heydər Əliyevin dilə verdiyi yüksək dəyər - onu əyləməzliyin, ölməzliyin rəmzi kimi təqdim etməsi, milli sərvət və müqəddəs miras adlandırması - milli dövlətçiliyin fəlsəfi əsasları ilə üst-üstə düşməsi ilə yanaşı, həm də onları daha da zənginləşdirir. Ulu Öndərin ana dilini bilməyənləri "şikəst" hesab etməsi, mahiyyət etibarilə, millətin bütövlüyü və etnik kimliyinin formalaşdırıcı komponentinin möhz dil olduğunu vurğulayan dərin bir tezisdir. Bu baxış onun uzun və çətin siyasi fəaliyyətinin aparıcı xəttini təşkil edir.

Heydər Əliyevin dil məsələsindəki prinsipial mövqeyi hələ Azərbaycan Respublikasının milli Konstitusiyası qəbul edilməmişdən xeyli əvvəl, SSRİ Konstitusiyası barədə söylədiyi cəsarətli fikirlərdə özünü göstərirdi. O, təhsil hüququnun ana dilində təmin olunmasının mütləqliyini xüsusi vurğulayırdı ki, bu mövqə həm milli

dilin hüquqi statusunun zəiflədilməsi təhlükələrinə qarşı qabaqlayıcı addım idi, həm də dövlətçilik şəüurunun formalaşmasına yönəlmiş strateji siyasi iradəni ortaya qoyurdu.

1978-ci ildə SSRİ-nin yeni Konstitusiyası qəbul edilərkən Azərbaycan SSR-in Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi təsbit edilməsi həmin dövrün ideoloji-siyasi reallıqları fonunda son dərəcə cəsarətli və müstəsna əhəmiyyətli hadisə idi. Sovet məkanında rus dilinin açıq hegemonluğa şəraitində bu statusun qorunması ilk baxışdan qeyri-mümkün təsir bağışlasa da, Heydər Əliyevin siyasi nüfuzu, pragmatik diplomatik bacarığı və milli məsuliyyəti onu bu mühüm hədəfə çatdırdı.

Mərkəzi hakimiyyətin yüksək rütbəli dairələrində Azərbaycan dilinin Konstitusiyada dövlət dili kimi qeyd edilməsinə ciddi etirazların mövcud olduğu bir şəraitdə Heydər Əliyevin qətiyyətli mövqeyi xüsusi

diqqətləyiq idi. O, məsələni yalnız dil məsələsi kimi deyil, milli kimliyin, dövlətçilik perspektivinin və konstitusional hüquqi quruluşun gələcədi qeyri baxımından əsaslandıraraq, on çətin tribunalar qarşısında belə milli marağı müdafiə etməyi bacarmışdı. Nəticədə Azərbaycan SSR Konstitusiyasının 73-cü maddəsi yeni redaksiyada qəbul edilərək "Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının dövlət dili Azərbaycan dilidir" müddəası hüquqi qüvvə aldı. Bu qərar, 21 aprel 1978-ci ildə təsdiqlənərək, Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi statusunu yalnız texniki şəkildə təsbit etmədi, həm də gələcək müstəqil Azərbaycan dövlətinin milli rəmzlərdən ibarət ideoloji bünövrəsini möhkəmləndirdi.

Azərbaycan dilinin dövlət dili statusunun hüquqi təsbiti Heydər Əliyevin xalq qarşısındakı ən böyük tarixi xidmətlərdən biridir. Bu addımla o, yalnız dilin hüquqi və siyasi müdafiəsini təmin etmədi, həm də etnosun özünüdərkinin ən mühüm üstünunu və müstəqil dövlətçiliyin ideoloji simvolunu böyük uzaqgörənliklə qorudu. Qeyd etmək vacibdir ki, 1921-ci ildə qəbul edilmiş Azərbaycan SSR Konstitusiyasında milli dilimizlə bağlı heç bir maddə nəzərdə tutulmamışdır. Daha sonra, 1937-ci ildə hazırlanmış Azərbaycan SSR Konstitusiyası layihəsində dövlət dili kimi türk dili göstərilmiş də, Moskvadan gələn tapşırıq nəticəsində bu maddə çıxarılaraq və məsələ uzun illər tamamilə unudulmuşdur.

Ulu Öndər Heydər Əliyev bu kontekstdə vurğulayırdı: "Xalqımız əsrlər boyu böyük sınaqlardan, çətinliklərdən keçmiş, ancaq öz məniyyini, milliliyini, öz dilini itirməmişdir". O, ana dilinin qorunması və inkişafı istiqamətində əldə olunan tarixi uğuru yalnız öz xidmətləri kimi deyil, bütün xalqın böyük nailiyyəti kimi qiymətləndirirdi.

Ulu Öndərin "mənlilik", "millilik" və "dil" konseptləri arasında bərabərlik işarəsi qoyması onun dövlətçilik fəlsəfəsi baxımından dərin mənalarla malikdir. Heydər Əliyevin "xalqımızın əsrlər boyu böyük sınaqlardan, çətinliklərdən keçməsinə baxmayaraq, özünün mənlilik, millilik və dil kimi dəyərləri itirməməyi haqqında fikri təkcə xalqımızın milli-mədəni bütövlüyünə həlmiyətə irəlilə gəlir. Əlbəttə, məsələnin bu tərəfi də var və bu cəhət Ulu Öndər üçün həmişə vacib olmuşdur: ana dilinə bağlılıq daim milli məniyyin ən vacib ünsürü hesab etmişdir. Lakin müdrik dövlət xadiminin yuxarıdakı fikrində həm də dərin fəlsəfə vardır.

Heydər Əliyevə görə, "mənlilik", "millilik" və "dil" anlayışları bir-biri ilə qırılmaz şəkildə bağlıdır:

- Milli mənlilik - bir xalqın kimliyinin əsasını təşkil edən, onun özünü tanımasını və dərk etməsini mümkün edən düşüncə və dəyər bazasıdır. Yəni millətin daxili özünüifadə "bünövrəsidir".

Heydər Əliyev və dil siyasəti

- Dil - milliliyin bütün elementlərini birləşdirən, xalqın düşüncə tərzini, mədəniyyətini, dəyərlərini ifadə edən və ötürən əsas ünsiyyət sistemi-dir. Başqa sözlə, millətin varlığını sö-zə çevirən mexanizmdir.

- Millilik - həm milli mənliliyi, həm də dili öz daxilində birləşdirən və bir xalqın kimliyini bütöv şəkildə formalaşdırıran əsas atributdur. Yəni xalqı xalq edən ümumi kimlik çərçivəsidir.

Bütün bunlardan Ulu Öndərin fikrinə yanaşıqda aydın olur ki, müdrik dövlət xadiminin "mənlilik", "millilik" və "dil" anlayışlarını bir fikir vahidində birləşdirməsi, ilk növbədə, onun bu anlayışlara dövlətçilik və millilik müstəvisində yanaşdığını ortaya qoyur. Dövlətçilik tarixi və fəlsəfəsinə, o cümlədən Azərbaycan dövlətçilik tarixinə dərindən bələd olan Heydər Əliyev möhz dil amilinin dövlət quruculuğu proseslərindəki yerini, rolunu və əhəmiyyətini yüksək qiymətləndirirdi. Ulu Öndər çox yaxşı bilirdi ki, xalqın, millətin və onun varlığında tə-cəssüm edən etnik-mədəni sistemin əsasında dil amili durur. Ulu Öndər bu düşüncələrində, ilk növbədə, milli tarixin dərsələrinə əsaslanırdı. İxtisas etibarilə tarixçi olan Heydər Əliyev onu da bilirdi ki, dil dövlət quruculuğunda əsas faktordur. Şah İsmayıl Xətai Azərbaycan imperiyasını, əslində, ilk baxışda görünməmiş də, möhz dil faktoruna əsaslanaraq qurdu. O, poetik kimliyi klassik ənənələr əsasında formalaşmış bir şərsə da, fərs dilinə deyil, ana dilinə - doğma türkcəyə üstünlük verirdi. Çünki bilirdi ki, milli dövlət qurmaq üçün xalqqa onun öz dilində - milli dilə xitab etmək lazım idi. Ulu Öndər bu mənada dili milli varlığın əsası, milli kimliyin nüvəsi hesab edirdi. O dərin-dən anlayırdı ki, dil milli yaddaşın daşıyıcısı və düşüncə xəzinəsidir. Möhz buna görə də xalqa ana dilində müraciət edən Heydər Əliyev Azərbaycan xalqını səfərbər edə bilib, müstəqilliyimizi qorumağı bacardı. O, sovet dövründə də "qaydaları pozub" ana dilinə üstünlük verirdi. Bilirdi ki, ana dilində danışmaqla Azərbaycan xalqının milli kimliyini yaşadır. Ulu Öndər onu da çox yaxşı bilirdi ki, xalqa onun dilində müraciət etdikcə insanların milli taleyə olan ümidlərini oyadır və yaşadır.

Əlbəttə, Heydər Əliyevin ana dili məsələsində prinsipial və qəti mövqeyi rus dilinə qarşı bərməsməzliq anlamına gəlmirdi. O, yaxşı başa düşürdü ki, Sovet İttifaqı xalqlarının elmi, mədəni və intellektual tərəqqisi, həmçinin beynəlxalq ələmdə mövqələrinin güclənməsi əsasən rus dili vasitəsilə həyata keçirilirdi. Dünyanın ən son elmi və mədəni yenilikləri ilk olaraq rus dilinə çevrilir, daha sonra isə milli dillərə tərcümə olunurdu. Bu səbəbdən Ulu Öndər azərbaycanlıların ikinci dil kimi rus dilini yüksək səviyyədə bilmələrinin tərəfdarı idi və onların yalnız ana dili çərçivəsində möhdudlaşmasının əleyhinə çıxırdı.

Heydər Əliyevin ana dilinə münasibətdə Azərbaycan ədəbi dilinin saflığının qorunması və inkişaf etdirilməsi xüsusi əhəmiyyət daşıyırdı. Ümummilli Lider dili qorumağı, onun inkişafına xidmət etməyi yalnız dövlət vəzifəsi kimi yox, eyni zamanda milli-mədəni borc kimi qiymətləndirirdi. O, alimlərdən, şəirlərdən, yazıçılardan və bütövlükdə ziyalılardan ədəbi dilin saflığının qorunmasına qətiyyətli riayət etməyi tələb edirdi.

Hətta rəsmi toplantılarda Heydər Əliyev bu məsələ ilə bağlı öz prinsipial mövqeyini açıq şəkildə ifadə edirdi. Məsələn, Azərbaycan yazıçı-larının VII qurultayındakı nitqində Ümummilli Lider deyirdi:

"Dil xalqın böyük sərvətidir. Ədəbi dilin tərəqqisi olmadan mədəni mədəniyyətin tərəqqisi mümkün deyildir. Azərbaycan dili görünməmiş zirvələrə qalxmış, müasir poezi-culuğu proseslərindəki yerini, rolunu və nəsrin, elm və texnikanın, kərgüzarlığın və fəal ictimai-siyasi həyatın hərtərəfli inkişaf etmiş dilinə çevrilmişdir. Biz tam inamla deyə bil-lərək ki, çoxəsrlik tariximizdə Azər-baycan dili heç vaxt belə zəngin, nü-fuzlu və hörmətli olmamışdır. Lakin mədəniyyət və elmin səviyyəsi yük-səldikcə, həyatın axarı sürətləndikcə dilin təkmilləşməsinə, inkişaf etməsi-nə və zənginləşməsinə, onun söz əh-tiyatının genişlənməsinə daha çox qa-yğı göstərmək lazımdır".

Bu mövqə, Heydər Əliyevin milli dilin həm etnik, həm mədəni, həm də dövlətçilik baxımından strateji əhə-miyyətini necə dərk etdiyini və onun qorunmasına yönəlmiş prinsipial fəa-liyyətin aydın şəkildə ortaya qoyur. Möhz Ümummilli Liderin təşəbbüsü ilk il dəfə bir neçə dilçi alimə dövlət mükafatı verildi və nəticədə Azər-baycan dilçilərinin nüfuzu yüksəldi. Bu mükafatların verilməsi, eyni za-manda ana dilinin istifadə dairəsinin genişlənməsinə mühüm töhfə idi. Heydər Əliyev yalnız bununla kifə-yyətəlməmiş, əvvəlki illərdə müəy-yən təzyiqlərə məruz qalmış alimlərə də xüsusi qa-yğı göstərmişdir. Onun diqqət və təşəbbüsü nəticəsində res-publikada ana dilində nəşr edilən ki-tablarnın tirajı əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. 1979-cu ildə Azərbaycanda çap edilən 1300 adda 13 milyon 800 min nüsxə kitabın 11 milyon 100 min nüsxəsi ana dilində olmuşdur.

Heydər Əliyevin ana dilinə və doğma torpağa bağlılığı Azərbayca-nın yeni himninin hazırlanması və mütəkirəsi zamanı da özünü büruzə vermmişdir. O, Azərbaycana yalnız di-yar və ya region kimi deyil, SSRİ-nin bərabərhüquqlu müttəfiq respublika-sı kimi baxır və onun hüquqlarını qə-tiyyətli müdafiə edirdi. 1978-ci il 14 aprel tarixli Azərbaycan KP MK-nın iclasında yeni himnin mətnində "res-publika" sözünün olmaması məsələsi müzakirə edilərkən, Heydər Əliyev bu ifadənin daxil edilməsinin vacibli-yini israrla bildirirdi. O, açıq şəkildə deyirdi:

"Mən çox istərdim ki, "respubli-ka" sözü mətnə olsun. Məna deyir-

lər ki, heç cür alınmır. Mən hesab edi-rəm ki, belə sözün olmasına nail ol-maq lazımdır. Biz Azərbaycan, dövlət, diyar haqqında danışırıq, amma bura respublikadır. Yaxşı olardı ki, burada "respublika" sözü olsun".

Təkidlər və məntiqli izahlar nəti-cəsində himnin mətninə "respublika" ifadəsi daxil edildi və Azərbaycan Ali Soveti Rəyasət Heyəti tərəfindən təs-diqləndi. Heydər Əliyev bu hadisəni belə qiymətləndirirdi: "Himn bizim ümumi iftixarımız, ümumi qüruru-muzdur, sərvətimizdir. Mən özümü də hansısa dərəcədə bu himnin müə-lifi hesab edirəm".

Azərbaycan dilinin inkişafı və qorunması sahəsində Heydər Əliyevin həssaslığı onun ikinci dəfə hakimi-yətə gəlməsindən sonra müstəqil Azərbaycan Respublikasının Konsti-tusiyasının hazırlanması və qəbulun-da da özünü göstərdi. Xüsusilə, Konsti-tusiyanın dillə bağlı maddəsinin tə-leviziya vasitəsilə canlı yayımda və ziyalıların iştirakı ilə müzakirə edil-məsi bu yanaşmanın bariz nümunəsi idi. Demokratik düşüncəyə malik bö-lək dövlət xadimi Heydər Əliyev mütəkirələr zamanı iştirakçılara sə-rbəst fikir bildirmə imkanı vermmiş, dövlət dilinin necə adlandırılacağı ilə bağlı müxtəlif təkliflərin sələndiril-məsinə şərait yaratmışdır.

Geniş mütəkirələr nəticəsində 1995-ci ildə ümumxalq səsverməsi yolu ilə qəbul olunmuş Konstitusiya-nın 21-ci maddəsində Azərbaycan Respublikasının dövlət dili Azər-baycan dili kimi təsbit edilmişdir. Əsas məqsədi dilin necə adlandırılacağı ilə bağlı müxtəlif təkliflərin sələndiril-məsinə şərait yaratmışdır.

Xüsusilə, 2001-ci il iyunun 18-də Ulu Öndər tərəfindən imzalanmış "Dövlət dilinin təbii işiqin təkmil-ləşdirilməsi haqqında" fərman müstə-qil Azərbaycan dövlətinin dil siyasa-tının formalaşması və möhkəmləndi-rilməsi baxımından tarixi əhəmiyyətə malik olmuşdur. Bu fərman həm də Azərbaycan Prezidenti yanında Dövlət Dil Komissiyasının yaradılmasını nəzərdə tutmuş, qanunvericilik baza-sının möhkəmləndirilməsi və dilin daha da inkişaf etdirilməsi üçün sis-temli tədbirlər planını əhatə etmişdir.

Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə 9 av-qust 2001-ci il tarixində Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili günü təsis edilmiş, hər il avqustun 1-i ölkəmizdə qeyd olunmağa başlanmışdır. Həmçi-nin dövlət dili ilə bağlı siyasətin əsas sütunlarından biri kimi "Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqın-da" qanunun qəbul edilməsinə də nail olmuşdur. Bu addımlar Heydər Əliyevin dilin qorunması və inkişafı sahəsində strateji baxışını və davamlı səylərini əks etdirir.

30 sentyabr 2002-ci ildə qəbul edilmiş qanuna əsasən, Azərbaycan

Respublikası Azərbaycan dilinin dövlət dili olaraq işlədilməsini öz müstə-qil dövlətçiliyinin başlıca əlamətlə-rindən biri sayır, onun təbiiqi, qorun-ması və inkişaf etdirilməsi qa-yğısına qalır, dünya azərbaycanlılarının Azərbaycan dili ilə bağlı milli-mədə-ni özünüifadə ehtiyaclarının ödənil-məsi üçün zəmin yaradır. Həmin qa-nun Azərbaycan Respublikası Konsti-tusiyasına uyğun olaraq ölkədə Azər-baycan dilinin dövlət dili kimi hüquqi statusunu nizamlayır.

Bütün səhələrdə olduğu kimi, Heydər Əliyevin layiqli siyasi varisi, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev bu strategiyani uğurla davam etdirir. Prezident İlham Əliyevin bu sahədə apardığı siyasətə qiymət ve-rərkən onun latın qrafikası ilə Azər-baycan və dünya klassiklərinin əsər-lərinin kütləvi tirajla Azərbaycan dil-inde çap olunmasını dəyərləndirmək lazımdır. Dövlət başçısının "Azər-

biyyətinin əsas amildir və bu istiqə-mətdə bütün ictimai fəallər, bütün ic-timaiyyət bir nöqtəyə vurmaldır. Bi-zi dilimiz qədimdir. Yəni də deyirəm, 50 milyondan çox insan üçün ana dilidir, çox zəngindir və xarici kəlmələrə ehtiyac yoxdur. Düzdür, beynəlxalq ləksikon var və hər biri-miz bu ləksikondan istifadə edirik. Amma əgər Azərbaycan dilində əzə-li bir kəlmə varsa, başqa dildən kəl-məni götürüb əvəzləmək nə məqsəd daşıyır? Bu, ya səhvdir, ya təxribat-dır. Hər ikisi də qəbuledilməzdir".

Dövlət başçısı dilin saflığının qo-runmasında dövlətin üzərinə böyük vəzifələr qoyur. Eyni zamanda Prezi-dent dilin səciyyə xüsusiyyətlərinə toxunaraq, heç bir zərurət olmadan alınma sözlərin Azərbaycan dilinə gətirilməsini zərərli hesab edir. Azər-baycan dilinin saflığının qorunması-nın hər bir Azərbaycan vətəndaşının işi olduğunu vurğulayan Prezident, bütün cəmiyyət zümərəlini - alimlə-ri, dilçiləri, yazıçıları, şəirləri, jurnə-listləri və siyasətə məşğul olan şəxs-ləri dilimizin keşiyində dayanmağa çağırır.

Prezident çıxışında bir neçə dəfə qeyd edir ki, on il əvvəl dil məsələsi-nə toxunmuşdur və bu, problemin tə-sadüfi xarakter daşmadığını göstərir. Dövlət başçısı öz narahatlığını dö-nə-dönə ifadə edərək, dili milli kimliyin ifadəsi və onun ən vacib komponenti kimi qiymətləndirir. "On il ərzində lazımi tədbirlər görüldü ki, biz dilimi-zə qorumaşdıq" 1 noyabr 2018-ci il tarixli fərmanı ana dilimizin inkişafına dair mühüm əhəmiyyət kəşb edən çox va-cib sənədlərdən biridir.

Prezident Ağdam Muğam Mərkə-zinin açılışındakı çıxışında qeyd et-mişdir ki, "Bizim mədəni dəyərlərimiz, Azərbaycan dəyərlərinin inkişafı, qorunması üçün ədəbiyyatımı-zı, musiqimizin çox böyük əhəmi-yəti var. Muğam həm ədəbiyyatdır, həm musiqidir, həm də Azərbaycan dilinin saflığını qoruyan sənətdir".

Prezident İlham Əliyevin çıxışın-da əsas məqamlardan biri dilin qorun-ması və inkişafının möhz mədəni-yətlə vəhdətində geyrilməsinin va-cibliyidir. Milli dil məsələsi Prezi-dent İlham Əliyevin siyasətində siste-matik və prioritet xarakter daşıyır.

Dövlətimizin başçısı AMEA-nın 80 illik yubileyində bir çox vacib istiqə-mətlərə yanaşı, dil məsələsinə də önəm verməsinin bir müddət cəhəti də var. Bu, dövlətimizin mühüm isti-qamətlərindən olan Qərbi Azər-baycan faktorunu da bağlaidir. Əslində, za-hiron görünməsə də, Prezidentin öz çıxışında ritorikani həm də ana dilinin üzərində qurması Qərbi Azərbaycan siyasəti ilə bərməşə bağlaidir. Dövlət başçısının alimlərə müraciətində ana dilinə münasibətdə daha ciddi olma-ğı çağırışının altında Qərbi Azər-bay-cana qayıdışın dil kodu durur.

Qərbi Azərbaycan, sadəcə, ana torpaq, ana vətən deyil, həm də ana dili məsələsidir. Bu torpağı "analaşdı-ran", "vətənləşdirən" ele dil yaddaşıdır. Bu gün Qərbi Azərbaycan anlayı-şını ermənilərin və o cümlədən xalqı-mızın bədaxlalarının qarşısında keçil-məz qalaya çevirən bu regionun dil yaddaşı - toponimlər sistemidir. Qər-bi Azərbaycanın dünya xəritələrində öz əksini tapmış dil yaddaşı ermənilə-ri bu regiondakı tarixini və ünümen varlığını bərmənalı şəkildə inkar edir. Cənab Prezidentin AMEA-nın 80 il-lik yubileyində ana dilinə münasibəti vurğulanmasını alt qatında möhz bu mənə, bu siyasət durur.

Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın folklorumuzun, aşiq musiqisinin, muğamlarımızın, maddi və qeyri-maddi mədəni irsimiz-in inkişafında göstərdiyi misilsiz xidmətlər, ana dilimizin qorunması üçün ən vacib amillərdən biri kimi dəyərləndirilməlidir. Bu gün Hey-dər Əliyevi anaraq, onun milli dilin qorunması və inkişaf etdirilməsi sa-həsində qoyduğu zəngin irsi xatırlə-yır və yüksək qiymətləndiririk.

Ulu Öndərin əsas prinsipləri üzərində qurulan bu siyasət, Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın məqsədyönlü sayları ilə davam etdirilir. Azərbaycan dili yalnız milli kimliyimizin və mədəni-intellektual irsimizin ifadəsi deyil, həm də dövlətçiliyimizin və müstəqilliyimizin sarsılmaz təməlidir. Bu gün hər bir Azər-baycan vətəndaşı, dövlət və cəmiyyət birliliyində, ana dilimizin saflığını qorumaq və gələcək nəsillərə çatdırmaq istiqamətində məsuliyyətini dərk etməli və bu müqəddəs vəzifəni şərləflə yerinə yetirməlidir.

Sadiq QURBANOV,
Milli Məclisin Təbii Ehtiyatlar, enerji və ekologiya komitəsinin sədri

